

MUNI
FSS

Řešení konfliktu

BSSn4404 Výzkum konfliktu

Jan Kleiner

6.5.2024

1 Intro

Závěrečné tipy na seminární práci

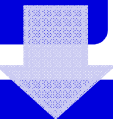
- Základní konfliktologie (zejm. **elementy konfliktu**) od Galtunga (2009).
- **Holistické** uchopení analýzy konfliktu – promítnutí většiny okruhů kurzu – vč. řešení a ukončení konfliktu (tato přednáška a literatura).
- **Background a kontext, strany** (primární, sekundární), **nekompatibilita, mocenské vztahy** a zdroje moci, **dynamika** konfliktu v čase, **prediktory** – strukturální a agentocentrické, **řešení** konfliktu.
- Ad hoc teoretické koncepty z povinné literatury a mimo ni.

Outline

Strany konfliktu, jejich různé role při řešení a metody řešení konfliktů.

Legitimní násilí (válka) jako jeden z prostředků řešení.

Teorie her.

Teorie her v praxi.

Partisan vs. third-party roles (Beriker, 2009)

- Řešení konfliktu je **odvislé** velkou měrou **od aktérů a jejich role**.
- **Role třetích stran:** intervence, mediace, interaktivní řešení konfliktu apod.
- **Role zúčastněných stran:** diplomacie, vyjednávání, kooperace s mediátorem, zbrojení, blaming, hrozba silou, trest apod.
- Vše vychází z **monopolu síly** a schopnosti vynutit si rozhodnutí.

Metody řešení postavené na vyjednávání (Fischer, 1997; Ury a kol., 1988)

- **Vyjednávání a smlouvání:** Přímá interakce zůstává základem diplomatických a vojenských konfliktů.
- **Příklad:** dohody z Camp Davidu – trilaterální jednání USA, Izraele a Egypta.
- **Interaktivní řešení konfliktů:** Neformální, neoficiální dialogy vedené prostřednictvím zprostředkovatelů jako klíčové při řešení zakořeněných konfliktů.
- **Příklad:** Velkopáteční dohoda v Severním Irsku.

Metody řešení postavené na facilitaci třetí strany (Moore, 2003)

- **Mediace**: zásadní v mezinárodních konfliktech (např. OSN v syrských mírových jednáních) – nestranný aktér, nezávazné výsledky (na rozdíl od arbitráže).
- **Smírčí řízení a konzultace s třetími stranami**: např. úsilí ASEAN v regionálních sporech: efektivně využívané v etnických a korporátních konfliktech.
- **Peer mediation**: používaná při deeskalaci konfliktů ve vzdělávacím a firemním prostředí, podpora kultury dialogu.

Metody řešení postavené na vzdělávání (Bar-Tal, 2002)

- **Vzdělávání v oblasti řešení konfliktů:** klíčový význam pro rozvoj budoucích vedoucích pracovníků ve vojenském a civilním prostředí, ale i pro obecnou populaci.
- **Workshopy zaměřené na řešení problémů:** úloha v mírových operacích, posílení schopností mírových sil prostřednictvím praktického výcviku v řešení konfliktů.

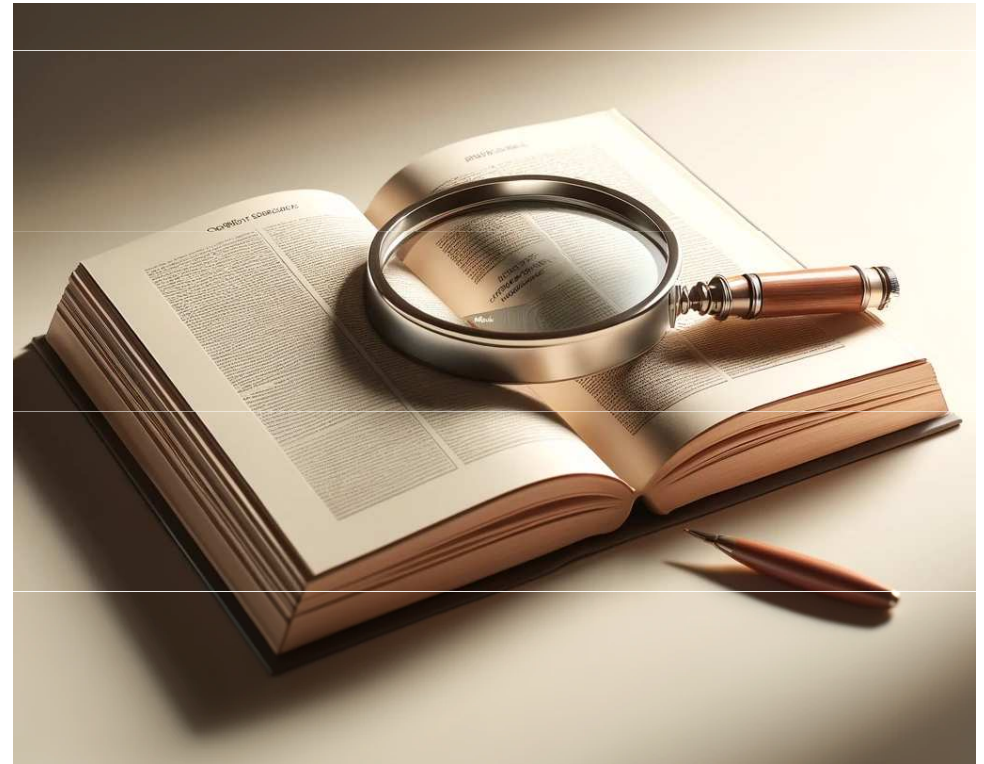
(Právně) závazné metody řešení (Berkovitch a Jackson, 2009)

- **Arbitráž:** často používané při řešení mezinárodních obchodních sporů, například skrze WTO.
- **Rozhodčí řízení (*adjudication*):** mezinárodní soudy, např. Mezinárodní soudní dvůr, při rozhodování sporů na úrovni států a organizací.
- **Právní procesy:** vliv mezinárodního práva na utváření strategií řešení konfliktů.

Metody řešení: analytický přístup (Caneiro a kol., 2014)

- **Přístup založený na konkrétních případech:** informování a rozvoj strategií řešení konfliktů na základě historických údajů a výsledků.
- **Optimalizační a simulační techniky strategií a taktik** (např. postavené na Teorii her – viz další slidy).

Kooperační a kolaborační metody řešení (Ramsbotham a kol., 2011)

- **Přístupy založené na spolupráci:** stále větší význam v mezinárodních vztazích, zejména v environmentálních konfliktech s více zúčastněnými stranami.
- **Zprostředkované dialogy:** klíčové v bezpečnostních iniciativách na úrovni komunit, které posilují místní kapacity pro řešení konfliktů a přivádí do situace emancipační snahy.

Je válka legitimním prostředkem řešení konfliktů? Proč ano/ne? Jaká je v tomto současná diskuze o válce na Ukrajině?

Válka jako řešení konfliktů I - realismus

- Luttwak (1999): V určitých případech může **humanitární akce** v probíhajícím konfliktu být **škodlivá**, zbytečně jej **protahovat** a **neadresovat jeho příčiny** → měly by se balancovat okamžité potřeby obyvatelstva a zároveň dlouhodobé politické a vojenské aspekty.
- Ukončení konfliktu **vyčerpáním válčících stran** nebo **jedné ze stran** a **vítězstvím** té druhé → mír prostřednictvím vojenského řešení.

Válka jako řešení konfliktů II - liberalismus

- **Negativní důsledky** – ekonomické a humanitární (Wani, 2011).
- **Preferována jsou mírová řešení** – mediace, diplomacie, vyjednávání apod. (Forrester, 2003).
- **Násilí není inherentní lidské povaze** (Bonta, 1996) - jakou má lidstvo povahu? → evoluční vhlad: ani hyperkooperující jedinci, ani machiavelističtí sobci (Gaus, 2020).
- + marxismus: násilí jako nástroj vládnoucích elit.

Teorie her (Binmore, 2007)

- **Kdykoliv lidé interagují**, hrají „hru“.
- Závisí na předpokladu **racionality** – v čem je zde problém?
- **Nashovo equilibrium**: stabilní výsledek, kdy žádný z hráčů nemůže profitovat z jednostranné změny své strategie. Rozhodnutí každého hráče je nejlepší reakcí na to, co dělají ostatní, takže se každý drží své volby (Nash, 1950).
- **Finite vs. infinite games** (př. vězňovo dilema) a role **reciprocity** a **trestu** pro alespoň přiblížení se k pochopení chování společnosti (sociální psychologie).
- Každá *finite game* má alespoň 1 Nashovo ekvilibrium.

Vězňovo dilema (Binmore, 2007)

- Dvěma vězňům je nabídnuta dohoda. (1) Pokud se **oba navzájem zradí**, dostanou **mírné tresty**. (2) Pokud **jeden zradí a druhý mlčí**, je **zrádce propuštěn**, zatímco **mlčící dostane dlouhý trest**. (3) Pokud **oba mlčí**, **každý** z nich **dostane krátký trest**.
- Ani jeden z vězňů neví, co si ten druhý vybere, a musí se rozhodnout sám.
- **Aktivita**: rozdělte se do dvojic a bez mluvení ani jakékoliv signalizace si rozmyslete, jakou cestou se vydáte.

Vězňovo dilema II

- A teď si hru zahrajte znovu... a znovu... a znovu – jak se změnila vaše strategie?

→ Rozdíl mezi *finite* a *infinite* game.

Stag hunt (Binmore, 2007)

- Dva lovci mohou buď (1) **spolupracovat** při lovu **jelena** (což **vyžaduje**, aby oba **uspěli** a přináší **velkou odměnu**), nebo (2) **každý zvlášť ulovit zajíce** (což zaručuje **menší odměnu**, ale je to **snazší**).
- Musí se rozhodnout, zda budou spolupracovat, nebo půjdou sami.
- **Aktivita**: rozdělte se do skupin po 3 lidech a dohodněte se, jestli půjdete na jelena (hod kostkou (3-6) - 50% šance neúspěchu, musí souhlasit všichni), nebo každý sám (hod kostkou (1) – cca 17% pravděpodobnost neúspěchu).
- **Diskuze**: mundane realism?

Assurance game (Binmore, 2007)

- Něco mezi vězňovým dilematem a *stag hunt*.
- **Dva hráči** mohou buď (1) **spolupracovat**, nebo se (2) **znesvářit**.
Spolupráce je pro oba **velmi výhodná**, ale **pouze pokud oba spolupracují**. **Pokud jeden z nich přeběhne**, zatímco druhý spolupracuje, **spolupracující hráč nezíská nic**. Pokud **přeběhnou oba**, dostanou **oba menší odměnu**.
- A co hry pro více hráčů?

MUNI FSS

Tragedy of the commons (Binmore, 2007)

Sto rodin pase ovce na společném prostoru (commons). Ten uživí efektivně 1000 ovcí (1000 ovcí znamená maximalizaci produkce mléka). Kolik ovcí by tedy měla mít každá rodina?

Tragedy of the commons (Binmore, 2007) II

- Na první pohled 10, ale to není pro každou rodinu ekvilibrium → pokud všechny rodiny mají 10 ovcí, pak pro tu vaši je ideální mít jich 11 a být tak ve výhodě → spirála přidávání ovcí a vyčerpání krajiny.
- **Sociální dilemata** – lidé co nejbližší u pásu na letišti (všichni by na tom byli lépe, kdybychom si drželi odstup), používání bazénů v období sucha (ale proč bych se měl omezovat, když si ho soused napustil?).
- Pro teorii her jsou tato chování racionální – **velká kritika** – k jejich vyřešení je potřeba mnohem hlubší a komplexnější analýza.
- Co vám to připomíná za bezpečnostní koncept?

Diskuze: Jak byste využili teorii her ve výzkumu bezpečnosti (vašich diplomových pracích, seminární práci apod.)?

Reference I

- Bar-Tal, D. (2002). The elusive nature of peace education. In G. Salomon & B. Nevo (Eds.), *Peace education: The concept, principles, and practices around the world* (pp. 27-36). Lawrence Erlbaum Associates.
- Bercovitch, J., & Jackson, R. (2009). *Conflict Resolution in the Twenty-first Century: Principles, Methods, and Approaches*. University of Michigan Press.
- Beriker, N. (2008). Conflict resolution: The missing link between liberal international relations theory and realistic practice. In D. J. D. Sandole, S. Byrne, I. Sandole-Staroste, & J. Senehi (Eds.), *Handbook of Conflict Analysis and Resolution* (pp. 256-271). New York: Routledge.
- Binmore, K. (2007). *Game Theory: A Very Short Introduction*. Oxford.
- Bonta, B. (1996). Conflict Resolution among Peaceful Societies: The Culture of Peacefulness. *Journal of Peace Research*, 33, 403 - 420. <https://doi.org/10.1177/0022343396033004003>.
- Carneiro, D., Novais, P., & Neves, J. (2014). Conflict resolution and its context: From the analysis of behavioural patterns to efficient decision-making. In *Handbook on decision making: Vol 2: Risk management in decision making* (pp. 65-88). Springer.
- Fisher, R. (1997). *Interactive conflict resolution*. Syracuse University Press.

Reference II

- Forrester, D. (2003). Violence and Non-Violence in Conflict Resolution: Some Theological Reflections. *Studies in Christian Ethics*, 16, 64 - 79. <https://doi.org/10.1177/095394680301600205>.
- Galtung, J. (with preface 2009): *Theories of Conflict*.
- Lutwak, E.N. (1999): Give war a chance. *Foreign Affairs*, 78(4), pp. 36-44.
- Moore, C. W. (2003). *The mediation process: Practical strategies for resolving conflict* (3rd ed.). Jossey-Bass.
- Nash Jr, J. F. (1950). Equilibrium points in n-person games. *Proceedings of the national academy of sciences*, 36(1), 48-49.
- Ramsbotham, O., Miall, H., & Woodhouse, T. (2011). *Contemporary conflict resolution: The prevention, management and transformation of deadly conflicts* (3rd ed.). Polity Press.
- Ury, W. L., Brett, J. M., & Goldberg, S. B. (1988). *Getting disputes resolved: Designing systems to cut the costs of conflict*. Jossey-Bass.
- Wani, H. (2011). Understanding conflict resolution. *International journal of humanities and social science*, 1, 104-111.

MUNI
FSS

Děkuji za pozornost!

Nestátní aktéři jako vyzyvatelé státní moci

Dotazy?

Dotazy k projektům?

